

RUST AAN HET ONDERWIJSFRONT

Welbeschouwd is onderwijs een heel eenvoudig en repeterend proces. Een aantal personen verblijft een bepaalde tijd met een of meer docenten in een bepaalde ruimte om zich een zekere lesstof eigen te maken. Die vijf factoren moeten eenmalig worden vastgesteld in een curriculum en daarna kan het proces telkenmale eenvoudig worden herhaald. Wie dit relatief simpele onderwijskundig principe kent, zal met enige zorg kijken naar de ontwikkelingen bij het hoger militair onderwijs aangezien daar bijna alle tollens tegelijkertijd los worden gezet.

Het staat buiten kijf dat juist het onderwijs aan officieren vandaag de dag aan verandering onderhevig moet zijn. De omvorming naar een snel inzetbare expeditionair beroepskrijgsmacht vraagt immers een andere officier en dat zal uiteraard doorwerken in de opleidingen en cursussen aan de KMA, het KIM en het IDL, die tezamen de Hogere Defensie Opleidingen (HDO) vormen.

Dat daarbij nauwe aansluiting moet worden gehouden bij de ontwikkelingen bij het civiele onderwijs ligt natuurlijk voor de hand. Het zal dan ook voor eenieder duidelijk zijn dat er verschillende veranderingen gaande zijn bij het hoger militair onderwijs. In een brief aan de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris deze onlangs opgesomd.¹

Ten eerste zijn niet langer de bevelhebbers gezamenlijk, maar is de Chef Defensiestaf integraal verantwoordelijk geworden voor alle officiersopleidingen. Samen met de nieuwe hoofd directeur Personeel zal hij de verschillende curricula vaststellen. Dit betekent natuurlijk

dat de aansturing van de HDO sterk vereenvoudigd gaat worden. Binnen de HDO zelf zal ten tweede het huidige driemanschap plaatsmaken voor een eenhoofdige leiding. Ook dat is weer een noodzakelijke vereenvoudiging ten opzichte van de huidige collegiale bestuursvorm van KMA, KIM en IDL.

De structuur binnen de HDO wordt niet alleen aan de top maar ook verder aangepast. De meer organisatorische kant wordt ten derde losgemaakt van de meer onderwijskundige en voor die laatste wordt één gezamenlijke wetenschappelijk faculteit opgericht, die vanaf 1 september a.s. officieel moet gaan draaien. Deze Faculteit der Militaire Wetenschappen (FMW) zal naast universitair onderwijs uiteraard ook wetenschappelijk onderzoek gaan verrichten. En om de wetenschappelijke status door de universitaire wereld in september 2005 erkend te krijgen, zal binnenkort een accreditatieprocedure worden gestart. In deze procedure zullen de faculteit, het onderwijs en het docentenkorps geheel worden doorgelicht.

Deze erkenning sluit ten vierde nauw aan bij de Bachelor-Master structuur (BaMa) die, in navolging van het gehele Europese civiele onderwijs, voor de officiersopleidingen wordt ingevoerd. Daarmee gaat de langgekoesterde wens naar universitair onderwijs in vervulling, waarbij het uiteraard wel zaak is een juiste balans te vinden tussen de wetenschappelijke en de militaire kant van de opleidingen.² Het zal duidelijk zijn dat bestaande opleidingen aan de KMA en het KIM stuk voor stuk inhoudelijk moeten worden aan-

gepast om deze door de universitaire wereld erkend te krijgen. Los daarvan moet een geheel nieuwe masteropleiding Krijgswetenschappen of Krijgskunde worden ontwikkeld. De bestaande samenwerking met de diverse civiele universiteiten zal voor de BaMa versterkt moeten worden.

Ten vijfde worden de drie bestaande hogere opleidingen aan het IDL (de Hogere Militaire Vorming, de Hogere Krijgskundige Vorming en de Hogere Stafvorming) tot één gezamenlijke opleiding, de Hogere Defensie Vorming (HDV) omgevormd. Deze HDV zal komende augustus voor het eerst van start gaan en zal ook gevolgd kunnen worden door officieren van de KMAR.

En ten slotte is recent besloten om het IDL te verplaatsen naar Breda. Naar verwachting levert dit een besparing op van 40 functies, terwijl het docentenkorps effectiever op twee in plaats van drie locaties ingezet kan worden.

Natuurlijk kunnen tegen alle zes hierboven genoemde veranderingen wel meer of minder relevante bezwaren worden ingebracht. Zo zal niet iedere collega a priori overtuigd zijn dat de toekomstige collegae een universitaire titel moeten dragen. Maar dat is niet waar wij op uit zijn. Juist vanuit de gedachte dat de toekomstige krijgsmacht professioneel opgeleide officieren moet hebben, willen we de ontwikkelingen positief benaderen.³

Wel vinden we het verontrustend dat de brief van de staatssecretaris eigenlijk het eerste officiële stuk is waarin al de zes beleidsvoornemens bijeen staan, temeer omdat het tijdspad zeer ambitieus is. Natuurlijk zijn alle besluiten weldoordacht genomen, maar er ontbreekt een 'master-

plan'. Iedereen is op zijn niveau bezig om de nieuwe opleidingen vorm te geven, maar daar ligt geen eenduidige visie aan ten grondslag. En juist omdat het opleiden van officieren niet kan worden losgezien van hun gehele loopbaan zou er 'masterplan' of ten minste een visie aan ten grondslag moeten liggen.

In de oude structuur van drie bevelhebbers en drie instituten kon een eenduidige visie op de toekomstige officiersopleidingen natuurlijk moeilijk ontwikkeld worden en de nieuwe topstructuren van Defensie en de HDO moeten feitelijk nog van de grond komen. Dat betekent echter dat de zes veranderingen momenteel elk een eigen dynamiek krijgen en elkaar wel eens in de wielen kunnen gaan rijden. Immers, elk van die plannen heeft grote invloed op de vijf onderwijsvariabelen: student, tijd, ruimte, docent, lesstof, en wie tegelijkertijd alle vijf loszet, moet natuurlijk niet vreemd opkijken dat daar weinig goeds van komt.

Alleen rust aan het onderwijsfront kan ons helpen. De nieuwe CDS en de nieuwe te benoemen leiding van het HDO en de FMW moeten nu de tijd krijgen om alle voornemens ten uitvoer te brengen. En het zou hierbij een belangrijke stap voorwaarts zijn als er spoedig een algemene en breed gedragen visie op de officiersopleiding zou komen.

1 Samenwerking KIM, KMA en IDL, Brief van 10 maart j.l. van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer.

2 Zie ook: Officiersopleidingen; Sparta & Athene in balans. Editoriaal *Militaire Spectator*, september 2002, (Jrg. 171) blz. 410-411.

3 Zie ook: De kogel door de kerk. Editoriaal *Militaire Spectator*, oktober 2000, (Jrg. 169) blz. 506-507.